

התאחדות יוצאי מצריים בישראל
Union des Juifs d'Egypte en Israel

כתב העת למורשת יהדות מצריים

גליון מס' 3 - שנת תשס"ח / דצמבר 2007

Synagogue Eliahou Hannavi - Alexandrie

זיכרונותיהם של בני משפחת ענתבי בקהיר

פריחתה הכלכלית והתרבותית של הקהילה היהודית במצרים בתחילת המאה העשרים, משכה למצרים מהגרים יהודים רבים מארצות מזרח ומערב. לדידם מצרים היתה ארץ האפשרויות, אמריקה של המזרח. יהודי פלסטינה רבים ירדו אף הם מצרימה, ולאחר תקופת מה של הסתגלות מצאו בה פרנסה בשפע, רווחה, נקלטו היטב והקימו משפחה. אליעזר ענתבי-חפר, במקצועו רופא מחוזי במשרד הבריאות, הינו איש תיעוד בנפשו. הוא מביא כאן את תולדות משפחתו מצד אמו במצרים, משפחת ענתבי.

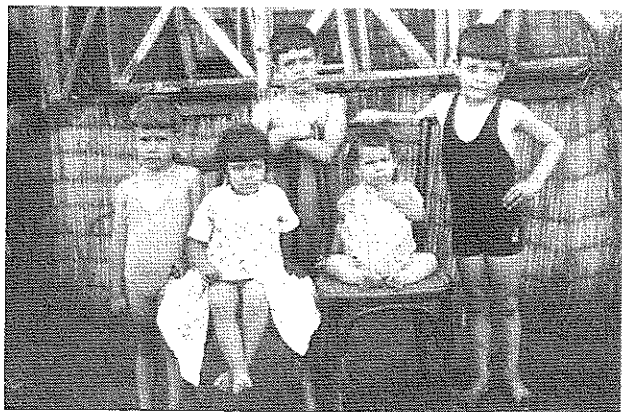
מאת: ד"ר אליעזר ענתבי - חפר

נחשב לאישיות בכירה. בימי מלחמת העולם השנייה הוא מילא תפקיד חשוב, באותו זמן הונהג קיצוב של מצרכי אספקה וחומרים במצרים. במצב זה, רוב הפקידים הגבוהים נצרכו לעזרתו והוא סיפק להם את מבוקשם. כך צבר קשרים רבים וכוחו היה גדול.

השפעתו היתה כה רבה, עד כי זכור לי שכשנתקלנו בבעיה של החתמת דרכונים, יעקב בן דודי הסדיר לנו את החתמתם דרך הטלפון וכך נחסך מאתנו תהליך הפניה למשרד הממשלתי. [1]

ברוך ענתבי, אחיו הצעיר של סבי יעקב, שירד אף הוא מצרימה, מספר בזיכרונותיו: "לקראת פסח 1923 ... חזר אחי יעקב ממצרים לביקור משפחתי בטבריה. התרשמתי מהופעתו ולבושו הנאה, והחלטתי לנסוע גם כן למצרים כדי להתקדם במקצוע שאהבתי, מקצוע החייטות... הנסיעה באותם ימים מהארץ לקהיר נעשתה ברכבת וארכה זמן רב: משעה שמונה בבוקר ועד עשר בלילה, כך שהגעתי באותו יום ששי לאחר כניסת השבת. זכור לי איך דאגתי במהלך נסיעתי ברכבת מתגובתו של אחי, שהרי אגיע לשם בערב שבת. אחי יעקב בטח ירגוז עלי, ועוד יותר חששתי על אי הנעימות מדודי חכם (רבי) אברהם ענתבי, שאחי היה עדיין גר בביתו. וודאי אקבל נזיפה כהוגן, חששתי. לשמחתי לא כך היו פני הדברים. אכן הגעתי לתחנה לאחר כניסת השבת, בעשר בלילה, אך אחי המתין לי שם והביא עמו עוד מספר חברים. הם אספו אותי ונסענו מהתחנה בכרכרה [ערבייה הנטור], עד בית הדוד, וברוך השם הכל עבר בשלום. [2]

"אחרי מנוחה קצרה" עוד מספר ברוך האח הצעיר,

בעיר הקיט ראס אל-באר, אמי ברוריה (התינוקת) עם אחותה לבנה ושלושת אחיה, דוד, יוסף (Sousou) ומשה, ליד העישה, וילה רחבת ידיים עשויה קנה סוף, לאיוורור קריר ומרענן במשך כל שעות היום. - (1941)

בתחילת המאה ה-20, ירדו למצרים חלק מבניה של משפחת ענתבי שישבה בטבריה, כדי ללמוד ולהתפרנס בה.

אך מקורה של משפחת ענתבי הוא בעיר חלב שבסוריה, היא "ארם צובא". משפחת רבנים וותיקה היתה, שמוצאה מהעיירה "עין טאבי" שבאסיה הקטנה ומכאן מקור שמה על לשון "ענתביים". פירוש שמה בערבית "המעין הטוב".

תולדות המשפחה ריתקו אותי ותמיד אהבתי לשמוע את סיפורי אמי ברוריה - ילידת קהיר - והיא הצעירה לבית ענתבי. ברבות השנים נאספו ובאו לידי זכרונות וביוגרפיות של זקני המשפחה אשר אינם לצערי עוד עמנו. וכיוון שכתבו הם את הדברים דומה שאת זכרונותיהם הם עצמם מספרים.

הירידה מארץ-ישראל למצרים

סבי יעקב מרדכי ענתבי ירד לקאהיר בשנת 1920, בהיותו כבן 18 שנים, והתארח בבית דודו ה"חכם" אברהם יעקב ענתבי, אשר הגיע למצרים זמן רב קודם לכן.

היו לו לחכם אברהם ענתבי מוניטין במצרים, והוא נחשב לבר סמכא בקרב יהודי קהיר, שנהגו לפקוד את מקום מושבו ולהשיח את אשר העיק על ליבם. הוא היה מוצא לכל אחד את המענה המתאים לצרכיו. אנשים רבים שבריאותם לא שפרה עליהם באו לחפש אצלו מזון, וכך נתקבל כ"מקובל" ודבק בו הכינוי "חכם אברהם".

תחילת דרכו של סבי יעקב (גי'אק) ענתבי במצרים, לא היתה קלה. בהגיעו לקהיר החל לעבוד כנער שוליה בחנות היהודים "ענורית", אך בזכות חריצותו הרבה הפך חיש מהר לזבן מצליח באותה חנות. לימים, עבר לעבוד בבית הכל-בו הגדול והידוע "עדיס" Magasins ADES כאיש מכירות בכיר, אך בשל תבונתו, חריצותו, חושו המסחרי ונאמנותו למקום העבודה, הוא הצליח לטפס בהיררכיה הניהולית והיה לסגן המנהל הכללי של רשת ADES. יהודי קהיר זוכרים היטב את יוקרתה של הרשת, שסניפיה היו פרושים בקהיר, באלכסנדריה ובערים אחרות של מצרים. שני סניפיה הגדולים היו האחד באזור המסחרי חמזאווי, והשני ברחוב עמאד אל דין شارع عماد الدين שבמרכז קהיר [3].

בן דודו של סבי, אפרים ענתבי, כותב על סבי יעקב (ז'אק) כאשר היה בשיא הקריירה: "במשרד הראשי של הרשת ישב מנהל אנגלי וסמוך אליו יעקב, אשר היה כבנו של בעל הבית. כך חי חיי מלכים... בשיא הקריירה שלו

אלגרה ויעקב ענתבי – תמונת אירושיין. קהיר 1930.

הקהילה היהודית, לא הרחק מהרובע היהודי حارة اليهود "חארת אל) יהוד" בקהיר. במכתבו לאביו יהודה שבצפת בשנת 1932 מספר שמואל על הקשר המשפחתי עם בני דודיו בקהיר: "...בכלל, יעקב ואחיו ברוך הינם "משל" עבורי, ובכל הנני משתדל להדמות להם. מסירותם למסורת די בה כדי להדמות להם. יחסם אלי יפה מאוד, יותר מקרובים, וממש מתחננים אלי לבלות את השבת אצלם. יעקב ענתבי, אב לבן בגיל שלושה חודשים שמח בחלקו הוא והאם". ברבות הימים, שמואל עזר בלימוד השפה העברית לילדיהם של ז'אק ואלגרה. בתמונה ישנה באלבום התמונות, נראה שמואל המורה לעברית כשהוא יושב ליד שולחן וסביבו דוד, יוסף ומשה, בניו של ג'אק, השוקדים על לימוד העברית בהנחייתו. [3]

הקשר המשפחתי עם בני הדודים היה תמיד חזק בניכר. על השבתות בביתו של הדוד המארח, חכם אברהם ענתבי, כותב בנו אפרים: "בכל שבת ברוך ואחיו יעקב, כמו גם שמואל ושתי אחיותיו נחמה וגאולה, היו מתארחים ומסבים אל שולחננו לארוחת השבת. האחיות נחמה וגאולה היו למורות לעברית, כמו שמואל אחיהן, בבית הספר של הקהילה. כולם היו אז נערים ונערות צעירים שהגיעו לפרקס, והחלו לתור להם אחר בן-זוג, כאשר אבה לבבם." וכך מתאר אפרים בזכרונותיו את בית אביו, חכם אברהם:

"בביתנו הישן ביקרו אורחים רבים שבאו מישראל וממקומות שונים אחרים. ככלל נהוג היה שבתי קרובים משמשים מעין "מיקלט" לקרובי משפחה שהגיעו מרחוק... אנו גרנו בדירה שבקומה השלישית בבית

"הלכתי לחפש עבודה והשם הנחני לעבוד אצל חייט יהודי בשם יחזקאל לוי ברחוב מוחמד עלי. הוא קיבל אותי לעבודה אצלו עם הפועלים הערבים שהעסיק. הפועל הראשי קיבל אותי יפה וכך המשכתי לעבוד במשך שנתיים, עד ספטמבר 1925. אז החלטתי לפרוש ולהיות עצמאי. באותו זמן אחי ואני כבר יצאנו מבית הדוד ומצאנו מקום מגורים בשכירות אצל גברת רובונא טייב בחדר רחב ידיים. חשנו בביתה כבני משפחה אחת. היו לה חמש בנות ובן אחד בשם אלי טייב, שהיה לנו כמו אח קטן. כשהחלטתי לפרוש מעבודתי אצל יחזקאל לוי, סידרתי לי פינה בחדר הגדול שבו התגוררנו והתחלתי לעבוד באופן עצמאי עבור קליינטים שהחלו להגיע. [2] הודות לאחי יעקב הכרתי חברים רבים אשר במשך הזמן הפכו ללקוחותי וברוך השם עבדתי טוב, ולפעמים היו לי אף תקופות של עומס עקב הזמנות יתר. בספטמבר 1929 החלטתי להפסיק לעבוד בפניה שבדירה ושכרתי חנות ברחוב מוחמד עלי מס' 71."

"בשנת 1931 אחי יעקב התחתן עם בחורה נחמדה, אלגרה למשפחה ויזאל. לאחיה של אלגרה היה בית דפוס ברחוב היהודים.

לאחר נישואיהם עזבנו את משפחת טייב עמם גרנו ושכרנו דירה משלנו. אני עברתי לגור עמם וחיינו בשלום. בתחילת שנת 1934 החלטתי לפרוש ממצרים ולחזור ולהשתקע בארץ, מכרתי את כל רכושי במצרים ולימים קניתי חנות בדמי מפתח בחיפה. באותה השנה נסעתי בתג למצרים לבקר את אחי. שם הכרתי את בת הדוד של גיטתי אלגרה, שמה פלור ויזאל וכעבור זמן קצר התארסנו. הוחלט שהחתונה תהיה בטו' בשבט תרצ"ה, 20 בינואר 1935.

בתאריך שהוחלט עליו, נערכה החתונה בשעה טובה בבית הכנסת "נווה שלום", נשארו כמה ימים בקאהיר ואחר כך חזרנו לביתנו בחיפה. חיינו שמחים ומאושרים ואף פעם לא היתה אי הבנה בינינו." [2]

שמואל בן יהודה ענתבי - בן דודו של סבי - שנולד בעיר צפת, סיים לימודי הוראה בארץ-ישראל וירד לחפש את פרנסתו במצרים. בתחילה התגורר אצל דודו חכם אברהם ענתבי בקהיר, שם התקבל בסבר פנים חמות, ולאחר מכן אצל דודתו שמחה פלאצי רעייתו של חכם שמעון. בעזרת חוג ידידיו של חכם שמעון פלאצי, שמואל התקבל למשרת מורה לעברית בבתי הספר של

סבתי אלגרה, פורטת על פסנתר בביתם במצרים (1939)

לתוך הים התיכון. בראס אל באר, גרנו בוילות נופש רחבות ידיים, הבנויות מקנה סוף ומיוחדות ביופייך. מידי שנה, נפגשו שם המשפחות, דודים ובני דודים, ובילו חופשה יוצאת דופן בעיר הקיט הייחודית ראס-אל-באר. אני זוכרת במיוחד את המוכרים שנהגו לעבור בכל בוקר עם מגשים של "זלביה" (Zalabia), סופגניות מצריות עגולות וקטנטנות, הספוגות בסירוף, שנקראו גם "לוקומאדיס".

העליה לארץ :

יעקב סבי ז"ל נשאר במצרים עד לשנת 1948, אך בעצת ידידים בעלי מהלכים והשפעה בשלטונות, עלה ארצה עם משפחתו שבועות ספורים לפני פרוץ המלחמה ישראל-ערב. בשל קשריו, היה סבי מברי המזל שהצליח להוציא את כל רכושו ומטלטליו, כפסע לפני המאורעות שפרצו שם עם קום המדינה.

אולם אחריתו של סיפור עלייתם ארצה לא היה שפיר כיצאתם. כל משפחתה של אמי עלתה באוניה שעשתה מסע מפותל דרך איטליה, כמסווה של נסיעת טיולים, כדי שלא יחשדו שהם בורחים ממצרים. את רהיטיהם הכבדים שלחו במכולה באוניה נפרדת לארץ. סבי הוציא את כל הכספים שחסך במצרים וקנה עמם מטבעות זהב. את המטבעות החביאו בצנצנות ריבה שהיו במכולת הרהיטים [4]. חודשים ספורים עברו עד שאותה מכולה הגיעה ארצה ליעדה, וכשנקרא סבי לקחת את רכושו, מצא את צנצנות הריבה שבורות, כל כספו נגנב וחלק מהרהיטים נשברו והושחתו.

"כשעלינו ארצה חזרה ממצרים לטבריה, מספרת דודתי לבנה לבית ענתבי, זמן קצר לפני קום המדינה ופרוץ מלחמת העצמאות, נותקה אמא מאחיה וקרוביה. אלו נותרו במצרים ואנו התחלנו את חיינו החדשים בטבריה. אבל הגעועים להרגלים ולתרבות נותרו בלב הורי עזים כשהיו. נוהגים היו במצרים לשתות קפה של חברותא תוך ישיבה על "קנאפה" (Canapé), מעין ספה זוגית מיוחדת, המעוצבת בקוים ישרים, ובאמצעותה משטח ישר להניח עליו את הסוגייה (מגש עגול עשוי מפלזו בוחק) עם ספלי הקפה ו"כעכ" (עוגיות).

"כאשר אמי הגיעה לטבריה, ולא היה לה קנאפה שאלה בצער: "איך אפשר בכלל לשתות קפה... מין עייר רוקנת אלוקנאפה?!" (מבלי להישען בפניה של הקנאפה), ואחיותיה שהיו עוד במצרים, שלחו לה לישראל במשלוח מיוחד דרך אירופה, קנאפה וגם פסנתר...

"את דברי המאפה והמשקאות הספרדיים והמצריים, היה נהוג ל"בשם" ב"מאא זהר" מי פריחת הדורים. כך נהגו גם לבשם את משקה הלימונדה במצרים. בהגיענו ארצה" עוד מספרת דודתי לבנה, "לא היה אפשרי להמשיך ולאפות עוגיות שאין להן את הניחוח והטעם המיוחד הזה. אז אמי החלה להפיק את תמצית מפרחי ההדרים "מאא זאהר", בעזרת מיתקן אידוי ומיצוי מיוחד, שנקרא ה"הראטה" (בצרפתית alambic) שפעלה אחת לכמה שבועות בחדר האמבט שבביתנו בטבריה, במשך שעות רבות. זה היה ממש מבצע, ואני זוכרת כי באותו יום החלפנו כל הזמן בקבוקים שהתמלאו בתמצית שהופקה מפרחי ההדרים, אותם קטפנו בגינה. עד היום אני זוכרת את הניחוח המבושם, שהיה ממלא אז את כל הבית.

"לעיתים היו מגיעים מכתבים מאחיה ובני דודיה של אמי במצרים, וכשהיתה מקבלת וקוראת את מכתביהם על חייהם שהלכו וקשו שם, תמיד הזילה דמעה. במשך הזמן, חלקם עלו ארצה ממצרים, אבל אחותה הגדולה

מגורים. היו שם שלושה חדרים, סלון ששימש חדר ישיבה, חדר אוכל ומטבח. לבניין היה שוער "בוואב" שתפקידו לסגור ולפתוח את דלת הברזל, כך היה נהוג אותם ימים, וברוב הבתים במצרים היה שוער. הגג שלנו היה רחב ידיים והשתרע על שטח ענק. גם בו היה חדר אחד עצום מידות ובו גידלנו תרנגולות ואווזים.

"מול חדרי השינה שלנו, מן הצד השני, ניבט בית המלאכה בו יצרו חולצות. פועלי המפעל היו כולן בחורות צעירות שתפרו את החולצות. זכור לי שאחי בונדי, שהיה בחור נאה ולמד בבית הספר האיטלקי, היה פורט במנדולינה שלו מחלון חדר השינה והבחורות זיכו אותו במבטיהן מחלונות המפעל. על יד ביתינו היתה חנות בגדים "אל-גמאל" לידה היתה תחנה לעגלות סוסים, ומעבר לזו תחנת מוניות "טקסי". אם עברת את כל אלו היית רואה בצד, בית מפואר אשר היה שייך ליהודי קראי עשיר ושמו משה מנשה. בבעלותו היה בית חרושת לעיבוד זהב, טבעות ויהלומים. מנשה היה חבר טוב של אבי, ומתוך כך נזדמן לי להכיר את משפחתו מקרוב. [1] בונדי ענתבי, אחיו של אפרים, התגורר ברובע (אל-דאהר الظاهر, והיתה לו חנות לצרכי תפירה וסידקית ברחוב "המלכה נאזלי" شارع الملكة نازلي (אמו של המלך פארוק). לביתו ולחנותו היו נכנסים שמואל וגם בניו שנולדו לו במצרים, ולא רק מטעמי נימוס. קשר משפחתי טוב היה לשמואל גם עם אחי סבו, שלמה ענתבי, אשר עסק אף הוא בהוראה, וקשר זה נמשך עד לפטירתו בשנת 1941."

החיים במצרים

משכורתו של סבי יעקב ענתבי, שנקרא במצרים "זיאק", היתה כה גבוהה שהצליח לכלכל את משפחתו בעושר ובחזר. אמי ודודי יודעים לספר על ביתם רחב הידיים, על משרתות רבות שהיו להם ולכל אחת תפקיד אחר: כובסת, אומנת לילדים, מבשלת, מנקה ועוד.

סבתי אלגרה לבית וידאל, בת למשפחה יהודית וותיקה במצרים, היתה אשת מידות תמירה, משכילה מאוד, דוברת מספר שפות. עד לנישואיה היתה מורה לצרפתית, דבר נדיר בפני עצמו בתרבות המקומית של קהיר בשנות השלושים של המאה ה-20 במצרים. היא ניגנה בפסנתר, וקולה היה ערב בשירה. על עושרה של המשפחה אפשר ללמוד מכך שאת הפסנתר עליו נגנה רכשה המשפחה ממשפחת הבשאוואט (פחה), המקורבים למלך פארוק. פסנתר עתיק יומין זה היה מלא פיתוחי עץ וקישוטים, מתוצרת גרמניה, של טובי היצרנים.

אמי מעלה בזכרונותיה [4] את הכבוד הרב שבעלי הרשת בה עבד סבי, רכשו לו: בתקופת פגרת המסחר השנתית שארכה כשבועיים ימים היו מנהלי הרשת מזמינים אותו ואת משפחתו להתארח בביתם. הפאר הרב והעושר באותם בתים שעל גדות הנילוס, דמה לארמונות רחבי ידיים. ההדר ניכר בכל, החל בלבושם של המשרתים וכלה בריהוט ועיצובם של ארמונות אלה. מנהלי הרשת שהכירו לסבי טובה על גשוגה, היו מקבלים את פניו ופני המשפחה בכבוד מלכים, ומפנקים אותו ומשפחתו בארוחות פאר, שיט על הנילוס ופינוקים רבים אחרים..."

על זכרונות ילדותה במצרים, עוד מספרת ברוריה אמי [4]: "ההורים היו לוקחים אותנו לפעמים לנסיעות בכרכרות וכך ראינו והכרנו את רחובותיה הנרחבים של מצרים. בחופש הגדול, אבי היה לוקח אותנו ל"ראס אל-באר" ("ראש החוף") שהיתה עיר קיט ייחודית על שפת הים, ליד עיר הנמל דומיאט, בנקודה שבה נשפך הנילוס

"בשל הנאורות שהיתה טבועה בה, ולפי מיטב המסורת של יהדות מצרים, היא דאגה לפתח ולהעשיר אותנו בעיר טבריה, לפני יותר מחמישים שנה. היא עמדה על כך שאנו הבנות נלמד לנגן על פסנתר, עם מורה שהגיע אלינו הביתה. אני הלכתי לחוג בלט, וברוריה למדה ציור אצל הגננת מילה לאופר שהיתה אז ציירת חובבת ולימים הפכה לשם דבר באומנות הישראלית. בדומה לרוב רובה של הקהילה היהודית במצרים, הכבוד שאמא רחשה ללימודים ולאיינטלקט היה רב, והיא עמדה על כך שכולנו נשלים את לימודינו. לדאבוננו היא הלכה מעמנו בגיל צעיר מאוד, אבל משחו ממנה ומחילדות שזכינו לה במצרים, נותר טבוע בכל אחד מאיתנו, מעבר לזכרונות... [4]"

ביבליוגרפיה

- [1] אפרים ענתבי (בן הרב אברהם יעקב ענתבי ונכדו של היש"ר) - זכרונות ואוטוביוגרפיה (כ"י - 14.6.1992) תולדות המשפחה (מכונת כתיבה - 7 עמ' ללא תאריך). אילן יוחסין (מכונת כתיבה - 7 עמ' ללא תאריך) מכתבו לשלומי ענתבי - פברואר 1988 ברשות בניו מר אברהם ענתבי מחיפה, ומר אלי ענתבי מתל אביב.
- [2] זכרונותיו של ברוך ענתבי (בן הרב ישראל שמואל ענתבי ונכדו של היש"ר) אשר נכתבו בין השנים 1988-1991 מצויים בידי בניו ובנותיו. ברשות ד"ר יצחק ענתבי.
- [3] זכרונות ממצרים, כתב יד, אליהו בן שמואל ענתבי, טבריה 2006.
- [4] Personal Communication; ברוריה ענתבי, ולבנה ענתבי בנות יעקב מרדכי ענתבי ואליגרה לבית וידאל. 2006-2007.

ששימשה לה ולשאר אחיה כאם, שכולנו קראנו לה Tante Esther, נפטרה במצרים. לאמא תמיד היה חלום גדול, שיבוא שלום עם המצרים כדי שתוכל לנסוע ולפקוד את קברה. אבל החלום לצערה לא התגשם בימי חייה...

"אמא אלגרה, אהבה אסתטיקה ואופנה. עוד במצרים היו לה מינויים על חוברות אופנה מאיטליה כמו "Mani di Fatta" ("ידי זהב") וכשהגיעה לארץ וגילתה שאין אפשרות להתלבש כפי שהיא אהבה, החלה לתפור לעצמה שמלות נאות ודאגה גם לתפור לשתי בנותיה. אני זוכרת שכשעלינו לארץ ראיתי את כל חברותי לובשות מכנסים קצרים כחולים עם גומי או חצאית "פלפל" כחולה ליום השבת, כמנהג "צבריות" מקומיות. ניגשתי לאמא ואמרתי: גם אני רוצה להתלבש כמותן, והיא ענתה "אפדאן" (חלילה, לעולם) "בנותי לא יסתובבו ככה".

היא תפרה לנו שמלות וכמובן ענדה לראשנו את הסרט הלבן המפואר שנקרא "פיונקיי", שהסתיר את הלוח לכל הכיתה... היה לאמי גם חוש מקסים לארכיטקטורה והיא יבאה ריהוט לביתנו מאיטליה, ועד היום, באמת ובתמים, עוד לא ראיתי כמותו.

וכך, בכל שבוע או שבועיים, היתה מגייסת את משה אחי לעיצוב מחודש: "בוא משה יא-אפונייה" היתה מפצירה בו, "נשנה קצת את מיקום הריהוט, בוא נדביק בד על הקיר, ליצור פינה נאה". וכאשר בארץ עדיין לא חלמו על טפטים, היא הדביקה בד פרחוני על הקיר באחת הפינות של הבית ועל זה תלתה כמה פריטים, כשבכלל לא חשבו אז על עיצוב שכזה...

סבי, יעקב (ג'אק) ענתבי (מסומן בעיגול), בעת דרשה בשיבת "אהבה ואחוה" בקהיר. התאריך המופיע על גבי התמונה בכתב ידו של סבי, הוא 2 לחודש מרץ 1947. לפי הלוח העברי, תאריך זה הוא יומיים לפני חג הפורים, ויש להניח שהדרשה ניתנה כאן לרגל חג הפורים הקרב ובא. לאור ריבוי המשתתפים בדרשות מסוג זה, נהוג היה להקים אוהל מיוחד ומרובע שנקרא בערבית "סואן", מבד צבעוני עבה ומרהיב ביופיו. (אם מי מהקוראים מכיר אחד מהאנשים המופיעים בתמונה, אנא כיתבו לנו למערכת).

THE NEW BOOK

HISTORY AND CULTURE OF THE JEWS OF EGYPT, IN MODERN TIMES

היסטוריה ותרבות של יהודי מצרים, בעת החדשה

Dear Friends, from all over the world.

Thank you all for your words of appreciation, after receiving THE BOOK. Here under a few emails we received from you. Please inform your friends, as it is a must in every Library and Jewish Home. For Booking: levanazamir@gmail.com

From: Dr. Ada Aharoni, President of the WCJE : מאת: ד"ר עדה אהרוני, חיפה - נשיאת הקונגרס:

Dear Levana, BRAVO !

לבנה היקרה,
תודה רבה לך על "ספר הקונגרס" שלנו, ההדור והמפואר. עליו אפשר לגמור את ההלל ולומר סוף מעשה במחשבה תחילה, או כמו שאומרים כאשר גומרים לקרוא את ספר התורה "חזק חזק ונתחזק". אני מקבלת קומפלימנטים על הספר שלנו הנהדר מכל הצדדים!

מגיע לך אלף תודות ונשיקות על העיצוב הסופי המהודר והמקצועי ! BRAVO !

Received from Alec Nacamuli – United Kingdom:

The Bostagui has just rang my bell... Many thanks and Kol Hakavod for the magnificent work of collection and love. It brought back the memorable days we lived together and constitutes a unique historical document.

Evelyne Papirblatt – Ambassade de France

Bonjour Levana,
Je viens de recevoir votre Livre du Congrès. Il est très beau. J'en ai remis un exemplaire a Mr. Tobie Nathan qui vous remercie beaucoup. L'édition est magnifique.

Lucy Kalamaro, Rishon Le-Zion:

J'ai reçu le livre hier et je suis en extase. Il est superbe... superbe. Chapeau, et kol hakavod

Sara Kemp (Perez) – United Kingdom:

Le livre nous est arrivé aujourd'hui et vous en remercie. It is quite a feat and credit to all you editors who had a tremendous input for a long time.

Out of interest, I feature on page 289 a l'age de 12 ans with my "Gar'in" from the Shomer Hatsair. I am the girl on the left!!!

Joseph Hakim – Jerusalem:

Chere Madame Aharoni,
Je viens de recevoir le livre du Congrès, et vous félicite pour cet effort ! Bien édité et très riche en documents - particulièrement les articles en hébreu de la très admirable Levana Zamir, qui justifient vraiment le titre donné au livre "Histoire et Culture des Juifs d'Egypte à l'époque moderne...". Le tout est un effort considérable qui vient enrichir les documents à

notre sujet - nous Juifs d'Egypte! Je suis tout en admiration envers vos efforts...

Yves Fedida, France:

Chère Levana,
Bravo pour le travail remarquable et qui marquera. Je commence à comprendre la somme extraordinaire de travail que ce livre a représenté, pour toi en particulier. Un grand kol hakavod, car tu as servi notre mémoire de manière éclatante et digne.

Nina Mellman – Australia:

Quelle merveille ! Je vous félicite a tous

Suzy Vidal (Sultana Latifa) – Belgium:

Nasser divided and dispersed us sending us out *fe setin dahia*, to sixty hells, now this Golden Book brings us together again. We feel so indebted to those who took so much care to give us back a part of our inheritance: Initiators and Editors: Ada Aharoni, Ph.D, Levana Zamir, and Aimee Pelletier, Ph.D.

Emile Gabbai – France:

Je viens de recevoir les 20 ouvrages du Congrès. Ils sont vraiment magnifiques, c'est une très belle réussite et ça valait bien d'attendre. Merci encore pour ce magnifique Album du Congrès et son CD-ROM.

Maurice Maleh – United Kingdom:

Hello Levana,
I got it safe and sound. A big well done to the Editorial Board. The book will take pride of place among my collection of books about Egypt.